

Biografija Diane Budisavljević

Diana Budisavljević, rođena Obexer, rodila se u Innsbrucku (Austrija) 15. siječnja 1891. U Innsbrucku je završila osnovnu i srednju školu. Godine 1917. udala se za dr. Julija Budisavljevića koji je, završivši studij medicine u Innsbrucku, radio kao asistent na tamošnjoj kirurškoj klinici. Kad je u Zagrebu osnovan Medicinski fakultet, dr. J. Budisavljević imenovan je profesorom kirurgije i Diana Budisavljević s njim dolazi 1919. u Zagreb.

Saznavši u jesen 1941. za stradanja pravoslavnih žena i djece u logoru Lobor-grad, zajedno s većim brojem suradnika, među kojima su najvažniji bili dr. ing. Marko Vidaković i ing. Đuro Vukosavljević, organizira akciju pomoći koja je bila vođena pod imenom "Akcija Diane Budisavljević".

Pomoć u hrani, odjeći, lijekovima i novcu slana je u Lobor-grad, a kasnije i u Gornju Rijeku posredstvom Židovske bogoštovne općine.

Suradnici Akcije pomagali su na zagrebačkom kolodvoru u opskrbi transporta radnika i radnica koji su odvođeni na prisilni rad u Njemačku. Prilikom jedne takve akcije pomoći D. Budisavljević saznaje da se u logoru Stara Gradiška nalazi veliki broj nezbrinute djece, čije su majke odvedene na prisilni rad. Uz pomoć njemačkog oficira von Kotziana dobivena je dozvola za dovođenje te djece iz logora. U organizaciji Ministarstva udružbe, ponajviše prof. Kamila Breslera, koji je osigurao smještaj djece u Zagrebu, Jastrebarskom, a kasnije i Sisku, te uz pomoć sestara Crvenog križa, djeca su u nekoliko transporta dovedena iz logora. D. Budisavljević odjevena u uniformu sestre bolničarke Crvenog križa sudjeluje u transportima djece iz Stare Gradiške, Mlake i Jablanca. Dio najmlađe djece smješten je u Zagrebu u dječji dom na Josipovcu i D. Budisavljević tijekom nekoliko mjeseci svakodnevno odlazi na Josipovac i skrbi za tu djecu.

Na osnovi transportnih lista i drugih izvora izrađuje sa suradnicama kartoteku djece, koja je na kraju rata sadržavala podatke za oko 12.000 djece. Na osnovi tih podataka uspostavljena je opsežna korespondencija s roditeljima koji su se nalazili na prisilnom radu u Njemačkoj i tražili podatke o svojoj djeci.

Kad je u kolovozu 1942. dobivena dozvola za smještaj djece dovedene iz logora u obitelji, D. Budisavljević predlaže da se ta akcija provede posredstvom Karitasa Zagrebačke nadbiskupije. Na taj je način bilo moguće smjestiti više tisuća djece u obitelji, pretežito u seoska domaćinstva.

U srpnju 1943. D. Budisavljević od Židovske bogoštovne općine dobiva popis zatočenika u Jasenovcu i Staroj Gradiški koji smiju primati pakete hrane. Popis se predaje Crvenom križu s molbom da ta ustanova preuzme organizaciju slanja hrane u logore, budući da opseg tog posla prelazi mogućnosti "Akcije Diane Budisavljević". "Akcija" redovito daje priloge za te pošiljke, a kod delegata Međunarodnog crvenog križa u Zagrebu D. Budisavljević je ishodila povremene priloge u hrani i lijekovima u paketima što su slani djeci u logorima.

U jesen 1943. pokreće postupak za nabavu mlijeka kod Međunarodnog crvenog križa u Ženevi. Mlijeko je bilo namijenjeno zagrebačkoj djeci.

Na zahtjev Ministarstva socijalne politike 28. svibnja 1945. mora predati kartoteku (ormarić s 25 ladica s karticama), 5 bilježnica za traženje nepoznate djece, 1 bilježnicu-registar djece s oznakama, 1 registar fotografija djece i 5 svezaka fotografija djece. Time su joj bili onemogućeni pokušaji identifikacije male djece koja su u kartotekama bila vođena kao "bezimena". Za te je pokušaje, zajedno sa svojom najbližom suradnicom u izradi kartoteke, gđom Ivanom Džakula, pred kraj rata razradila detaljni plan.

Najvažnije činjenice o radu "Akcije", kao i načinu trošenja prikupljenih novčanih priloga (tijekom četiri godine rada prikupljeno je oko tri milijuna kuna), zabilježila je u svom dnevniku.

Od 1972. pa do kraja života ponovo živi u Innsbrucku gdje je i umrla 20. kolovoza 1978. godine.